

Význam spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele

Ing. Nikola Foretová

Bakalářská práce 2014



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ing. Nikola Foretová**
Osobní číslo: **H120306**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů pro SŠ**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Význam spolupráce rodiny a školy z pohledu
středoškolského učitele**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury vztahující se ke kooperaci středoškolského učitele a rodiny.

Zpracování terminologie a teoretických východisek z oblasti spolupráce rodiny a školy. Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČAPEK, Robert. Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4640-1.

DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. Učitel: příprava na profesi. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

RABUŠICOVÁ, Milada. Škola a (versus) rodina. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Hana Navrátilová
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

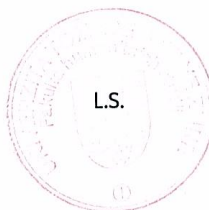
23. ledna 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

2. května 2014

Ve Zlíně dne 23. ledna 2014


doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka




doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 19. 4. 2014.

.....


¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjetečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Diplomační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3;*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě díla vytvořená žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vádného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jiní autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. V první části jsou popsány teoretické poznatky týkající se rodiny, školy, učitele a jejich vzájemné spolupráce. Praktická část se blíže věnuje výzkumným otázkám a realizaci dotazníkového šetření. Cílem této práce je vyhodnotit jaký význam a důležitost má spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele. Na základě těchto získaných informací jsou navržena doporučení pro aplikaci do praxe.

Klíčová slova: učitel, žák, rodina, spolupráce.

ABSTRACT

The bachelor's thesis is divided into two parts, namely the theoretical and practical. The first part describes the theoretical knowledge of families, schools, teachers and cooperation. The practical part is devoted to research issues and implementation of the survey. The aim of this work is to evaluate the significance and importance of the cooperation between family and school from the teacher point of view. On the basis of the information is proposed recommendations for application in to practice.

Keywords: teacher, student, family, cooperation.

Ráda bych poděkovala Mgr. Haně Navrátilové za pomoc a přínosné rady při psaní této bakalářské práce a především za ochotu a věnovaný čas.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 UČITEL	11
1.1 UČITEL A ŽÁK.....	14
2 RODINA	16
2.1 FUNKCE RODINY.....	16
3 SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY	20
3.1 VÝVOJ VZTAHU MEZI RODIČI A ŠKOLOU	21
3.2 DŮVODY KE VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCI.....	22
3.3 VÝZNAM SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY Z POHLEDU UČITELE.....	23
3.3.1 Osobní kontakt s rodiči	23
3.3.2 Písemné formy komunikace a spolupráce s rodiči.....	25
3.3.3 Účast rodin ve třídě	26
4 SHRUTÍ	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
5 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	29
5.1 TECHNIKA SBĚRU DAT	29
5.2 STANOVENÉ CÍLE.....	30
6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	31
7 NÁVRHY PRO APLIKACI DO PRAXE	42
7.1 VÝZNAM SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY Z POHLEDU STŘEDOŠKOLSKÉHO UČITELE.....	46
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
SEZNAM GRAFŮ	51
SEZNAM TABULEK	52
SEZNAM PŘÍLOH	53

ÚVOD

Mezilidské vztahy patří mezi nedílnou součást života ve společnosti. Jsou velmi důležité nejen pro jedince samotného, ale i pro jeho okolí, které svými postoji ovlivňuje.

Rodiny jsou primárními vychovateli svých dětí, nesou odpovědnost za jejich vzdělávání, a proto mají právo spolurozhodovat o jeho naplňování. Postavení učitelů v dnešní době je dle mého názoru ve velmi špatném stavu a to jak z pohledu žáků, tak bohužel i z pohledu rodičů. Učitelé již nezbuzují takovou autoritu jako dříve, žáci si zvykli na „demokratický“ způsob života, který aplikují i ze svých školních lavic. Rodiče se však málokdy uvědomují, že vztah právě učitelů a rodičů by měl být brán jako rovnocenný. Je třeba využít vhodných metod, jak propojit edukaci ve škole s působením rodiny.

Práce je rozdělena do 2 částí, a to na část teoretickou a praktickou. V první části jsou popsány teoretické poznatky týkající se učitele, rodiny a způsobů jejich vzájemné spolupráce a komunikace. Praktická část se blíže věnuje výzkumným otázkám a realizaci dotazníkového šetření, které se snaží poukázat na to, jak je spolupráce rodiny a školy důležitá, jaký význam a dopad tato kooperace má především na středoškolského učitele. Myslím si, že je velmi důležité, aby rodina postavení učitele nepodceňovala, ale naopak ho podporovala. Cílem této bakalářské práce je zjistit na základě dotazníkového šetření jak učitelé vidí význam spolupráce, co by chtěli řešit, ve kterých konkrétních oblastech daná spolupráce funguje, a kde naopak můžeme najít velké nedostatky. Na základě těchto získaných informací, jsou navržena doporučení pro aplikaci do praxe.

Toto téma jsem si vybrala především z toho důvodu, že v dnešní době jsou učitelé ve velice těžkém postavení. Myslím si, že jeden ze způsobů, jak tuto situaci alespoň částečně změnit, je právě díky vylepšení spolupráce rodiny a školy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 UČITEL

„Průměrný učitel vypráví. Dobrý učitel vysvětluje. Výborný učitel ukazuje. Nejlepší učitel inspiruje.“

Charles Farrar Browne

I když každý intuitivně ví, co je náplní a smyslem učitelství, je téměř nemožné odpovědět na otázku, co je jeho podstatou. Obtížnost obecnějšího vymezení učitelství je dána průběhem let proměňující nejen obsahy, ale i metody výuky učebních předmětů. V různých zemích existují zcela odlišné způsoby osvojování si učiva na tisících různých škol a na stovkách univerzit. Smyslem učitelství je především účast na předávání kulturního dědictví z jedné generace na druhou a uvádění nových generací do světa dospělých. Být učitelem znamená vzít vážně požadavek celoživotního vzdělávání, ovládnutí mnoha dovedností, které se v průběhu let výrazně mění. Podmínky práce a nároky kladené na učitelství se mění tak, jak se proměňuje život společnosti a všech těch, na něž je většina výchovného úsilí zaměřena – děti a mládež. (Vališová a Kasíková, 2011, s. 15)

Učitel by měl tedy disponovat nejenom širokým všeobecným a odborným rozhledem, ale také souborem pedagogických kompetencí, které se stanou východiskem jeho komunikace se žáky. To vše se odrazí v jeho pojetí výuky, které se promítne taktéž do jeho vyučovacího stylu. Rozvoj učitelovy osobnosti není jednoduchou záležitostí. Jako všechny utvářecí procesy je procesem složitým a dlouhodobým. Základem socioprofesionální přípravy jsou tři dimenze – teoretická (vědomostní), praktická (dovednostní) a osobnostní (hodnotová). Teprve vzájemné propojení onoho trojúhelníku „vím, umím, chci“ může vytvořit plnohodnotného, profesně dokonale připraveného učitele, který se stane rozhodujícím činitelem při realizaci kvalitních změn ve školství. (Nelešovská, 2005, s. 11 - 12)

Profesionální kompetence učitele:

- *Odborně předmětové*
- *Osobnostní* (podmiňující úspěšné pedagogické působení, zahrnuje kromě jiného zejména odpovědnost učitele, dále jeho tvořivost, flexibilitu, empatii, autenticitu, dovednost akceptovat sebe i druhé)
- *Psychodidaktické* (vytvářet příznivé podmínky pro učení, dobré pracovní klima, řídit procesy žákova učení)

- *Komunikativní* (ve vztahu k dětem, i k dospělým sociálním partnerům)
- *Organizační a řídicí* (plánování a projektování své činnosti, udržování řádu a systému práce)
- *Diagnostické a intervenční* (jak žák cítí, myslí, jedná a proč, jak mu pomoci)
- *Poradenská a konzultativní* (zejména ve vztahu k rodičům)
- *Reflexe vlastní činnosti* (*analyzovat, co, jak, jak lépe, modifikace postupů a činností*)

Je zřejmé, že naznačené pedagogické kompetence se v praktické pedagogické činnosti učitele prolínají. Dle mého názoru nejdůležitější kompetencí jsou osobnostní kompetence, které spolu s psychodidaktickými ovlivňují utváření i zdokonalování kompetencí komunikativních. Sternberg nazývá úspěšného učitele „učitele-expertem“ tehdy, když ovládá svůj předmět a příslušné souvislosti s jinými předměty i praxí, zná množství strategií a postupů vyučování, rozvíjí vztahy mezi žáky, dobře plánuje a organizuje svůj i žákův čas, ale zároveň prokazuje vysokou flexibilitu ve vztahu k rozličným školním situacím a individuálním diferencím. (Gillernová a Krejčová, 2012, s. 51 – 52)

V současné době se výrazně rozvíjí nauka o osobnosti učitele, tzv. PEDEUTOLOGIE. Při studiu osobnosti učitele se uplatňují zejména dva přístupy: *normativní a analytický*

- **Normativní** přístup je ten, jehož cílem je určit, jaký má být učitel, jaké má a jaké nemá mít vlastnosti, jestliže má mít ve výchovně-vzdělávací práci úspěch. Jde např. o vlastnosti ve složce pedagogicko-psychologické a odborné. Někdy hovoříme o dvojí kvalifikaci učitele: odborné a pedagogicko-psychologické. Žáci a studenti oceňují zejména učitele sociálního a filantropického typu, kteří trpělivě vytvářejí pozitivní klima a psychosociální atmosféru, pohodu na škole i v jednotlivých třídách, a mají smysl pro dialog, humor a mají dobrou, optimistickou základní životní náladu. Mezi žáky a studenty nejsou oblíbeni netrpěliví učitelé cholerického a extrémně autoritářského a mocenského typu, kteří žáky a studenty zesměšňují, ironizují a často okřikují. Nelibě reagují žáci a studenti na preferování oblíbenců učitelů a učitelek. Při uplatňování normativního přístupu se používá deduktivní metoda, kterou se určuje vzor, ideální obraz pedagoga, jemuž by se měl každý konkrétní pedagog blížit.

- **Analytický přístup** k učitelově osobnosti je takový, jehož cílem je určit, jaké mají konkrétní pedagogové skutečné, reálné osobnostní vlastnosti. Při uplatňování tohoto přístupu se používá induktivní metoda. Patří sem psychologické testování osobnosti učitelů, analýza výpovědí žáků a studentů o svých učitelích. Žáci a studenti např. uvádějí, které vlastnosti svých učitelů postřehli, které považují za žádoucí a které za nežádoucí. (Rudolf Kohoutek, 2009)

Dalším významným faktorem jsou rysy učitelovy osobnosti, které jsou dány typem učitele a z toho odvozené konkrétní osobnostní projevy:

- **Tvořivost** – jako schopnost hledání nového, nových postupů, technika metod.
- **Zásadový morální přístup** – vycházející z humanismu, smyslu pro demokracii, vztahu k práci, ukázněnosti, pevné vůle.
- **Pedagogický optimismus** – víra v účinnost pedagogického působení, v žákovy síly a jeho kladné vlastnosti.
- **Pedagogický takt** – respektování žáka jako jedince s právem na korektní zacházení, úctu a uznání, schopnost sebeovládání, dovednost vyslovit nepříjemné věci přiměřeným způsobem.
- **Pedagogický klid** – trpělivost, neuspěchanost, nenechat se vyvést z míry, reagovat adekvátně.
- **Pedagogické zaujetí** – měla by ho práce bavit, měl by mít sklon k ovlivňování jiných lidí, k osvětové a vzdělávací práci, neměl by považovat svou práci za zbytečnou.
- **Přísná spravedlnost** – nepreferovat některé žáky, bránit se subjektivním psychologickým efektům.

Osobnost učitele je význačným motivujícím činitelem a hybným faktorem výchovně-vzdělávacího procesu. Profesionální osobnost učitele je výsledkem jeho vlastní snahy stát se učitelem, zároveň je ale formována během přípravy na učitelskou profesi i v průběhu získávání pedagogických zkušeností.

Je důležité dodat, že každá osobnost se vyvíjí a délka praxe ovlivňuje kvalitu výkonu učitele jak kladně, tak i záporně, neboť učitel může po delší době praxe získat ve své profesní činnosti návykové myšlení i chování. Tento jev se projevuje v práci učitele učitelkou rutinou, profesní vyhasínáním bez potřebné reflexe změn pedagogického prostředí, bez snahy zabránit nebo ji oddálit trénováním reflexivního myšlení, sebepoznávání – od počátku formování osobnosti učitele. Je důležité zdůraznit, že je učitel profesně úspěšný jedině tehdy, když je osobností, která klade důraz na sebepoznání, objevování vlastních hodnot a vlastního učitelského stylu vyučování. Proto by se měli v rámci učitelské přípravy zaměřit, kromě jiného na rozvoj sociálních vztahů a komunikace, na využívání aktivizujících a sebepoznávacích metod ve výuce. (Dytrtová, 2009, s. 17)

1.1 Učitel a žák

Vztah učitel – žák je mezilidský vztah, který ovlivňuje průběh a výsledek učitelova vyučování, žákova učení, kvalitu vzájemné spolupráce a motivační aspekty výuky. Vztah mezi učitelem a žákem by měl být, pokud možno, kamarádský spojený ze strany žáka s uznáním autority učitele, s respektováním jeho profesních znalostí a s uvědomováním si, že učitel předává své vědomosti a zkušenosti.

Dle Maňáka (2003) lze žáka charakterizovat následujícím způsobem: „*Žák spolu s učitelem patří také z hlediska systémového pojetí k aktivním činitelům výuky. Jemu přísluší učební aktivita, poněvadž jen vlastním úsilím si může osvojit pevné vědomosti a dovednosti.*“ Dnešní žák se ovšem liší od žáka z nedávné minulosti. Je vyspělejší, má větší rozhled, ale na druhé straně je rozptýlenější, unavitelnější a náročnější. Právě proto vyžaduje zesílený individuální přístup, a to i proto, že učební nároky na něho neustále stoupají. Povinnost poznávat žáka platí dnes pro učitele ve zvýšené míře, stejně jako vytvářet pro jeho učení potřebnou podnětnou, klidnou a stimulující atmosféru.

Během vyučování není možné se zaměřovat pouze na vědomosti či dovednosti, které má žák umět. Je třeba mít na paměti, že osobnost žáka se skládá z několika částí:

- *Tělesná konstituce*: tělesné pocity, fyzické a fyziologické reakce, vazby tělesné schránky a psychiky, neverbální komunikace atd.

- *Temperament*: vlastnosti vzniklé zejména na základě typové charakteristiky vyšší nervové soustavy a emocionality, případně vazby některých psychických stavů na temperament.
- *Schopnosti*: předpoklady pro výkon určitých aktivit. Za zmínění u žáka stojí především inteligence, tvořivost, paměť, představivost a komunikační schopnosti.
- *Kognitivní styly*: způsoby, jimiž si žák osvojuje svět v nejširším slova smyslu. K nejznámějším kognitivním stylům patří zrakový, sluchový, pohybově-citový, styl orientovaný na detaily, styl zaměřený na vnímání celku apod.
- *Motivace a potřeby*: určité zaměření osobnosti vyplývající z pocitu nedostatku (či nadbytku) a vnitřní pohnutky k činnosti.
- *Charakter*: soubor zejména mravních zásad, postojů a regulačních mechanismů, které řídí vztahy jedince a okolí.
- *Vůle*: snažení, autoregulace za účelem určitého jednání.
- *Role*: forma existence člověka, v níž se nachází v jakékoliv přímé interakci s druhými, ale také jsme-li „o samotě“.
- *Chování a jednání*: uskutečňované vůči realitě. (Vališová a Kasíková et al., 2007, s. 270 - 271)

Prvotní podoba vztahu učitele a žáka byla vlastně vztahem rodičů a dětí. Vždyť původně předávali vědomosti a dovednosti dětem jejich rodiče. Teprve později došlo ve společnosti ke specializaci rolí a učitelem se stala cizí osoba. Vztah mezi učitelem a žákem se podílí na kvantitě i kvalitě celého výchovně vzdělávacího procesu a nemalou měrou spoluurčuje jeho výsledky. Vztah *učitele k žákům* je spoluurčován celou řadou faktorů, jako je postoj učitele k vlastní roli, jeho přizpůsobení učitelkému povolání, jeho osobnostní vlastnosti, jeho osobní situace nebo vztah žáka k učiteli. (Kohoutek, 2009)

2 RODINA

Rodina je obecně chápána jako nejpůvodnější, nejpřirozenější a nejdůležitější lidská skupina a instituce jako ekonomická jednotka. Specifičnost rodiny jako sociální skupiny spočívá především v tom, že je skupinou, jejímž je člověk členem již od chvíle svého narození. Žádná ze skupin, se kterými se jedinec během svého sociálního života setkává, neplní paralelně tak významné a vzájemně propojené funkce jako právě rodina.

Rodina představuje bio-sociální systém, který neustále hledá a nachází své místo ve společnosti a přitom společností je znovu a znovu ovlivňována a formován. Funguje v plném rozsahu a má své opodstatnění jen tehdy, když uspokojuje potřeby a požadavky každého jejího člena, které jsou na ni jím a zároveň společností kladeny. Aby rodina dostála všem těmto náročným požadavkům a dala smysl své existenci, musí plnit aspoň ty základní úlohy a funkce, které zabezpečují život člověka ve společnosti ve všech etapách jeho existence. Rodina je jakýmsi nejuniverzálnějším socializačním činitelem, který poskytuje jedinci identifikační vzory, seznamuje ho s předpokládaným chováním pro mužskou a ženskou roli. Učí jedince reagovat žádoucím způsobem v procesu interakce a umožňuje mu i praktické ověření získaných dovedností v rámci rodiny, pod vlivem rodinného působení se vytváří postoje k personálnímu okolí, sobě samému i společnosti obecně. (Reichel, 2008, s. 178 - 179)

2.1 Funkce rodiny

V dějinném vývoji společnosti se řada funkcí rodiny měnila. Se změnami společenských podmínek některé ustupovaly do pozadí nebo zcela zmizely, jiné nabývaly na závažnosti. V současné době určuje místo rodiny ve společnosti několik základních funkcí.

- a) **Biologicko-reprodukční** – má svůj význam pro partnery jako rodiče (tj. uvědomělé rodičovství, estetické cítění) i společnost jako celek.
- b) **Ekonomicko-zabezpečovací** – hmotné zabezpečení (příprava stravy, úklid, vedení domácnosti). Zabezpečovací funkce se netýká jen oblasti materiální, ale postupně přechází do oblasti sociální, duševní až duchovní. Má tedy také v nejširším pojetí poskytovat svým členům životní jistoty.

- c) **Socializačně-výchovná** – zájem a péče o dítě, jeho výchova, porozumění jeho vývoji a potřebám, rozvíjení jeho dispozic a schopností, prosazování jeho nejlepšího zájmu; proces socializace – rodina jedna ze 3 primárních společenských skupin.
- d) **Emocionální funkce** – vázána na zralé lidi a je nejdůležitějším faktorem soudržnosti rodiny.
- e) **Ochranná funkce** – ochrana všech členů rodiny, od malého dítěte po seniora v rodině, dnes výrazné oslabení funkce – náhrada institucemi (MŠ, DD).
- f) **Duševně hygienická** – důležité je fungování vhodných zásad duševní hygieny, působí na zlepšování vztahů v rodině, dobré klima v rodině.
- g) **Funkce citová** – rozvoj a uspokojování základních citových potřeb svých členů v rodině, potřeby partnerů, potřeby dětí.
- h) **Funkce kulturní, společenská** – rodina je zdrojem morálních hodnot, člověk je vřazován do kulturních prostředí, je usměřňován, jeho společenská hodnota – chování k druhým, zájem o druhé lidi, chování k nim, znalost společenského chování apod. (Veřejná správa, 2013)

Dnes mluvíme o rodině nukleární, kterou tvoří jen několik málo lidí. Dnešní rodina je postavena na vzájemných vztazích, citové blízkosti a starosti jednoho o druhého. Dřívější velké, tradiční, vícegenerační rodiny stály především na udržení společného majetku (statku či řemesla) na rozdíl od současné rodiny intimně vztahové. Tradiční rodina byla hodně přísná, zato současná rodina založená na demokracii má často liberální postoj ve výchově. (Halus, 2007, s. 137)

Jednotlivé podoby rodiny

- Podle počtu společně žijících generací může být rodina základní a širší.
- Podle kritérií podílu rodičů na výchově dětí úplná a neúplná rodina.
- Podle společenské adekvátnosti výchovného působení může být rodina funkční a dysfunkční.
- Podle vyváženosti, provázanosti a komplexnosti naplňování funkcí může být integrovaná a dezintegrovaná.

- Podle trvalosti příznaků fungování rodiny může být rodina stabilní a nestabilní.

Charakteristické znaky současné rodiny

- V současných rodinách se projevuje větší zaměřenost na zájmy jednotlivce v rodině – pocit štěstí, hledání smysluplnosti života, upřednostňování vlastních potřeb před zájmy druhých.
- Chybí očekávání trvalosti vztahu – současný jedinec si nechává větší prostor pro změnu na základě svého svobodného rozhodnutí, různé alternativy partnerského soužití, partnerství bez dětí apod.
- Odsouvání rodičovství na pozdější dobu – odsouvání hodnoty rodičovství z důvodů studia, kariéry, zdravotní komplikace, neochota měnit přijatý životní styl bez dětí.
- Partnerství bez vazby na jeho přirozené, možné důsledky – graviditu, soužití více volné, bez očekávání příchodu dítěte.
- Specifičnost mužské a ženské role postupně více klesá – výrazná zastupitelnost rolí, dopad na dítě.
- Přímé výchovné působení rodičů je více nahrazováno institucemi (MŠ) a dalšími socializačními vlivy.
- Přibývá dvoukariérových partnerských vztahů – dítě je sice zplozeno, péči o ně zajišťuje prarodič, profesionální pěstounky, posléze výchovné instituce, internáty, dítě tak ztrácí prostor a čas strávený s rodiči (vidí pracovně úspěšné rodiče, méně tráví čas s rodičem).
- Dochází k proměnám v organizaci rodinného cyklu – rodiči se stávají osoby ve vyšším věku a děti se začínají rodit teprve po určité době trvání manželství, prarodiči se stávají starší osoby, které jsou většinou ještě zapojeny do pracovního procesu.
- Četnější rozvodovost – páry čteněji neshody řeší akutním rozchodem, méně pracují na zlepšení vztahů v rodině v zájmu dětí.
- Posun průměrného věku k uzavírání manželství vzhůru – potřeba vlastního zabezpečení, kariéra apod.

- Význam růstu antikoncepce pro plánování rodiny – partneři mají širší možnosti jak regulovat rodičovství, jsou více k tématu informováni, ubývá nechtěných těhotenství, snižuje se četnost interrupcí.
- Zvyšují se nároky na čas rodičů strávený v pracovním procesu – v důsledku toho klesá čas strávený s dětmi a ostatními členy rodiny.
- Změny volného času v rodině – existují rodiny, které věnují prostor pro společné aktivity členů rodiny, přibývá četnost odlišností v trávení volného času v rodinách, nedostatek času rodičů pro chvíle dětmi, zde souvisí i otázky kvality volného času dětí – vliv médií, PC apod. (Veřejná správa, 2013)

Pro žáka není důležitější prostředí, než je rodina. Nelze než souhlasit, že: *„Rodiny jsou primárními vychovateli svých dětí, mají na výchovu a vývoj svých dětí největší vliv. Rodiče nesou odpovědnost za vzdělávání svých dětí, a proto mají právo spolurozhodovat o jeho naplňování, proto by se rodiče a učitelé měli vnímat jako rovnocenní partneři.“* (Krejčová a Kargerová, 2003, s. 149)

3 SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY

Podle Rabušicové a kol. (2004) je komunikace základ pro spolupráci mezi školou a rodinou. Podle toho, na jaké úrovni a jakým způsobem probíhá tato komunikace, se odvíjí formy spolupráce a aktivity školy vůči rodině. „*Komunikace je proces předávání informací nebo také sdílení významů mezi dvěma či více lidmi.*“ (Rabušicová a kol., 2004, s. 71).

Přestože školy obvykle deklarují, že jim na spolupráci s rodiči záleží, není obecně tento stav spolupráce dobrý. Je možné hovořit o několika stupních zapojení rodičů do života školy:

- Plnění základních rodičovských povinností
- Komunikace škola – rodiče
- Zapojení rodičů jako dobrovolníků do činnosti školy
- Zapojení rodičů do domácí přípravy
- Zapojení rodičů do rozhodování o záležitostech školy
- Zapojení rodičů do rozhodování školní komunity (Čapek, 2013, s. 13)

Štech výstižně charakterizuje 4 klíčové rysy našeho tradičního modelu vztahů mezi školou a rodinou:

- Separace znamená, že učitelé a rodiče mají odlišné role a odpovědnost ve výchově dětí. Jejich přímé kontakty jsou omezené a odehrávají se jen v předepsané době. Podněty a důvody k setkání mimo domluvenou dobu mají převážně negativní důvod. Komunikace je pouze jednosměrná (od učitele k rodičům) a jejím obsahem je oznamování výsledků žáka či školních opatření. Chybí aktivní podněcování rodičů.
- Převládá selektivnost toho, co je považováno za žádoucí rodičovské angažování. Jde o to, že rodiče jsou vyzýváni k aktivitě a to především tehdy, když škola (učitel) usoudí, že je to potřebné a vhodné.
- Úkolování představuje nejčastější komunikační žánr ve vztazích učitel – rodič. Učitelé především formulují jednostranné požadavky, doporučení a žádosti. Žádají po rodičích, aby sledovali domácí přípravu dítěte do školy. Problém spočívá především v tom, že uvedený požadavek je často formulován bez pochopení zvláštností a potřeb rodiny a toho, co jí chybí, aby mohla tento požadavek splnit úspěšně.

Učitelé tedy delegují zásadní řešení potíží na rodiče a sami si vyhrazují jen roli experta na školní prostředí.

- Dalším rysem pojetí vztahů rodičů a učitele je jejich formálnost. Existuje řada legalizovaných forem kontaktu rodičů s učiteli. Školy se snaží zvyšovat počet oficiálních příležitostí k setkání, avšak to nic nemění na pasivní roli rodičů. (Štech a Zapletalová, 2013, s. 12-13)

Pravdivé je jistě tvrzení: Staré způsoby fungují svými stereotypními cestami již léta a na první pohled se zdá, že není třeba je měnit. Školy většinou nepřicházejí s jinými a novými nápady na způsoby rozvíjení tohoto vztahu. Často se hovoří a píše o klientském a partnerském přístupu. V současné době se práce s rodiči nachází mezi dvěma póly. Na jedné straně je rodič vnímán (učitelem, veřejností, i sám sebou) jako klient, nebo-li zákazník na jehož přání, zájmy a potřeby má škola reagovat. Kvalita práce s rodiči se měří podle toho, jak jsou uspokojována jejich přání. Na druhé straně může být rodič vnímán jako partner ve výchovně-vzdělávacím procesu, který rovnocenně sdílí se školou a učiteli odpovědnost za vzdělání dítěte. Kvalita práce s rodiči se měří podle toho, jak silný je vztah mezi rodičem a školou, nakolik se rodič podílí na školním životě a spolupracuje s učitelem. Velmi se ztotožňuji s názorem dle Čapka, že škola by měla jednat s rodičem jako s partnerem ve vzdělávání žáka, aniž by zapomínala, že je jejím klientem, kterému odvádí službu. Nebo chcete-li: Škola musí respektovat, že jejím klientem je rodič, a pokud chce svou úlohu realizovat co nejkvalitněji, nabízí mu různé platformy spolupráce a partnerství. Cílem škol by mělo být vytvoření takového školního společenství, které by zahrnovaly žáky, učitele, vedení školy, školní personál a rodiče. (Čapek, 2013, s. 14 - 15)

3.1 Vývoj vztahu mezi rodiči a školou

Škola hraje v životě každého člověka velkou roli. Podílí se na jeho výchově i vývoji, formuje jeho postoje a poskytuje mu vzdělání. Velmi důležité je, aby škola i rodina měly stejný cíl – tedy vzdělané, vychované a také spokojené dítě. (Já rodič, 2012)

V době před rokem 1990 byla spolupráce školy a rodiny založena převážně na autoritativním a mocenském přístupu. Celkový trend však vycházel z principu učitel = odborník (s právem řídit a nařizovat) versus rodič = laik (s povinností poslouchat a nezasahovat) a od toho se odrážely i konkrétní přístupy. Od počátku 90. let 20. století se realita vztahu rodina – škola začala pozvolna proměňovat.

Výzkumy z poloviny 90. let, ale ukázaly, že ve vzájemných vztazích rodiny a školy i nadále existovaly mnohé překážky, známky nedůvěry, malého respektu a nevhodné komunikace. Škola postrádala efektivní způsoby spolupráce s rodiči, těžko hledala optimální přístupy. Některé školy zůstaly u dříve obvyklé nadřazenosti a direktivnosti, jiné přistoupily na minimální kontakt s rodiči. Výsledkem byla malá vzájemná informovanost, nedostatečná komunikace, obavy rodičů ze školy a školy z rodičů, které vyplynuly na povrch zvláště tehdy, když bylo nutné řešit konkrétní problém. Řada škol si byla (a je) vědoma důležitosti spolupráce rodiny a školy a začala hledat nové formy této spolupráce, někdy systematickými postupy, jindy spíše nahodilými a intuitivními metodami. Mnohé školy se nechaly inspirovat zkušenostmi jiných škol, včetně zahraničních, a také teoreticko-praktickými východisky a metodickými postupy nových programů a systémových přístupů. K uskutečnění změn školy využívají vlastní tvořivý potenciál pedagogického sboru či spíše jednotlivců. (Matýsková, 2005, Rabušicová a Čiháček, 2002)

Je jisté, že pro všechny tři strany – tedy žáka, rodiče i školu (respektive učitele) je velmi přínosné, aby mezi nimi fungovala dostatečná komunikace. Rodiče by neměli být jen tím, kdo zajišťuje pro dítě vše, co ke školní výuce potřebuje, ale také tím, kdo se podílí na vzdělávání svého potomka. (Já rodič, 2012)

3.2 Důvody ke vzájemné spolupráci

Snad každý učitel by měl nejraději ve své třídě vzorné a pracující žáky. K nim by bylo výborné mít také spolupracující rodiče. I rodiče se chtějí zapojit do školního dobrodružství svých dětí. Existuje několik dobrých argumentů, které zdůrazňují zapojení rodičů do vzdělávání dětí:

- 1) Právo – rodiče mají právo účastnit se různých aktivit ve škole. Nesou zásadní odpovědnost za rozvoj dítěte. Rodiče mají právo na veškeré informace o jejich dítěti, mohou zvolit školu, kterou bude navštěvovat. Sami rodiče různými způsoby podporují rozvoj dítěte, oni rozhodují, zda posílí vliv působení školy na dítě a naopak.
- 2) Rovnost – rodiče jsou partneři školy, mají rovný vztah s učiteli. Každá strana přináší sice rozdílnou, avšak stejně hodnotnou zkušenost.
- 3) Reciprocita – všichni mají mít ze vzájemné spolupráce prospěch.

- 4) Posilování – rodiče by měli mít pocit, že mají ze zapojení do vzdělávání prospěch nejen děti, ale i oni sami. Otevírá jim to možnost učit se a seznamovat se s novými věcmi. (Čapek, 2013, s. 15 – 16)

3.3 Význam spolupráce rodiny a školy z pohledu učitele

Součástí pravidelné neformální komunikace mezi učiteli a rodiči představuje výměna informací o vývoji dítěte. Toto vzájemné sdílení poznatků o potřebách dětí napomáhá nejen rodině, ale i učiteli. Na základě vlastních pozorování v konfrontaci s údaji od rodičů může přizpůsobit podmínky ve škole tak, aby vyhovovaly potřebám dětí, vytvářet individuální plán rozvoje pro každé dítě, řešit problémy vzniklé v průběhu pobytu dětí ve škole a celkově tak směřovat k naplňování cílů své práce.

Při efektivní spolupráci se rodina aktivně podílí na vzdělávání svého dítěte. Učitelé jsou zodpovědní za vytvoření kontaktu s rodinou a jeho pravidelném udržování. Komunikace mezi rodinou a školou napomáhá budování vzájemného pochopení a zabezpečuje větší shodu ve výchově a vzdělávání dítěte. Existuje mnoho efektivních způsobů směřujících k zapojení rodin do života školy. Jejich aplikace závisí na charakteru a potřebách každé rodiny, ale také na osobnosti učitele, který by měl být hlavním iniciátorem při vytváření a udržování partnerských vztahů s rodinami dětí. (Věra Krejčová, 2011)

Základem fungující spolupráce je správný výběr komunikačního prostředku mezi rodiči a školou. Těchto forem je několik a každá z nich má svůj význam a opodstatnění.

3.3.1 Osobní kontakt s rodiči

Osobní kontakt je nejlepší a nejefektivnější formou komunikace. Osobní setkání rodičů s učiteli napomáhá k propojení těchto dvou prostředí a vzájemného porozumění.

- 1) *První návštěva ve škole (dny otevřených dveří)* – je dobré, pokud mají rodiče možnost seznámit se s prostředím školy, ještě před tím, než dítě začne daný typ zařízení navštěvovat. Součástí první návštěvy může být seznámení rodičů s programem školy, metodikou, kterou učitelé využívají, pozorování učitele při práci s dětmi ve třídě.
- 2) *Orientační setkání* - v případě, že rodiče zapsali dítě do školy, přicházejí na orientační setkání. Seznamují se s učitelem dítěte, ostatními rodiči, režimem dne a dalšími potřebnými informacemi.

Také učitel získává od rodičů potřebné informace o dítěti. Tyto informace mohou být zaznamenávány do předem připravených záznamových archů. Součástí orientačního setkání může být i seznámení rodičů s požadavky, které bude škola uplatňovat vůči nim samotným, tzv. „dohoda o vzájemné spolupráci“.

- 3) *Návštěva pedagoga v rodině* – dle Bastiana (1989) domácí návštěvy mimo školu u nás nemá příliš velkou tradici, přestože mohou mít velkou cenu jak pro učitele, tak i pro rodinu. Učitel poznává rodinu v jejím přirozeném prostředí, což mu umožní lépe pochopit vývoj dítěte, jeho chování a reakce ve školním prostředí. Účel návštěv se může odlišovat, ale většinou je hlavním motivem hlubší seznámení se s rodinou, navázání bližšího kontaktu. Jedná se o jeden z nejefektivnějších způsobů posílení komunikace mezi rodinou a školou, přestože není a v budoucnu v našich školách asi ani nebude masovým jevem. (Čapek 2013, str. 65)
- 4) *Čas příchodu a odchodu dítěte ze školy* - neformální příležitosti jako je příchod a odchod dítěte ze školy (pokud dítě rodič přivádí a vyzvedává – zejména v MŠ a počátcích docházky na ZŠ) jsou velmi cenné z hlediska budování dobré komunikace mezi školou a domovem. Je vhodné tento čas využít pro rozhovor o denních aktivitách, o dosažených úspěších a vzniklých problémech, pro upozornění na rodičovské schůzky a setkání atp.
- 5) *Telefonické rozhovory* - telefonického rozhovoru s rodiči využívá škola většinou méně a to v situacích, které si vyžadují rychlé řešení. Je však vhodné využít tohoto spojení s rodiči, kteří jsou velmi zaneprázdněni, k udržení kontaktu mezi rodinou dítěte a učiteli.
- 6) *Konzultace učitel – rodič – žák* - Odehrávají se v přítomnosti všech 3 stran. Jejich cílem je seznámit rodiče s pokroky dítěte a společně pak naplánovat další postup v učení dítěte.
- 7) *Společná setkání (společné schůzky a akce)* - společná setkání rodičů (třídní schůzky) mohou mít instruktivní či informační charakter. Konají-li se za přítomnosti dětí je jejich charakter spíše slavnostní či zábavný (sváteční večírky, besídky, pikniky, oslavy narozenin dětí, výlety, pobyty v přírodě...).

- 8) *Vzdělávací akce pro rodiče* - existuje mnoho oblastí (témat) v nichž může škola a její učitelé nabídnout rodičům příležitost se vzdělávat (problematika související s výchovou dětí, jazykové kurzy). (Věra Krejčová, studijní materiály)
- 9) *Individuální schůzky* – tento typ schůzek ve škole bývá zpravidla iniciováno učitelem a to i ve školách, kde jsou rodiče vybízeni k aktivitě. Docking (1990) k tomuto poznamenává, že rodiče se vzhledem k tomu, jaké vztahy mezi školami a rodinami tradičně panovaly, neradi chopí iniciativy a mohou se jejího převzetí i obávat.

3.3.2 Písemné formy komunikace a spolupráce s rodiči

Pokud nemůže být mezi rodiči a školou realizován osobní kontakt, je vhodné využít písemných forem komunikace a to také v případech, kdy učitel potřebuje jistotu, že druhá strana informace obdržela.

- 1) *Letáčky, brožury, příručky, webové stránky školy* - pomáhají rodičům i ostatním partnerům školy seznámit se školou. Obsahují informace o programu školy, učitelském sboru, mimoškolních aktivitách a dalších možnostech školy.
- 2) *Zpravodaj; Třídní/školní časopis* - ve zpravodaji naleznou rodiče dostatek informací o aktuálním dění, konkrétních událostech a akcích, které ve škole již proběhly nebo se teprve připravují. Je možné do školního časopisu zařazovat také texty písní či básní, které se děti budou učit, hlavolamy a rébusy k řešení, hádanky a další náměty pro činnost dětí, informace o tematických projektech, které ve výuce realizujeme.
- 3) *Neformální zprávy o dítěti i dění ve škole* - zprávy o dítěti obsahující informace o jeho oblíbených aktivitách, nových dovednostech a úspěších, kterých dosáhl, jsou součástí jeho průběžného hodnocení. Ve zprávách pro rodiče se snažíme zachytit nejen konkrétní pokroky jejich dítěte v učení, ale seznamujeme je i s tématy, o nichž se učíme, nastiňujeme cestu, kterou se bude naše společná práce odvíjet dále, žádáme je o pomoc a zpětné vazby.
- 4) *Informační nástěnka pro rodiče* - informovanost rodin o aktuálním programu, schůzkách, instrukce k dobrovolným akcím, poděkování některému z rodičů za jeho pomoc. Je možné zajistit také pomocí nástěnky nebo různých vitrín určených rodičům. Je vhodné je často aktualizovat, doplňovat dětskými výtvary, fotografiemi ze společných setkání.

- 5) *Schránka pro návrhy* - je důležité, aby děti, rodiče, učitelé i ostatní partneři školy měli prostor vyjádřit svůj názor na dění ve škole i anonymní formou. K tomuto účelu slouží schránky pro návrhy.
- 6) *E-mailové služby a SMS zprávy* - SMS a e-mailové zprávy se osvědčují zejména v situacích, které vyžadují rychlé řešení. Někteří rodiče si vzhledem ke svému pracovnímu vytížení volí tuto alternativu spolupráce jako standardní. I takto může spolupráce s rodinou efektivně fungovat. (Věra Krejčová, 2011)

3.3.3 Účast rodin ve třídě

Účast rodičů ve třídách a jejich podíl na školních aktivitách není v našem kulturním prostředí příliš běžným jevem. Dosažení toho, že se rodiny budou ve třídě cítit příjemně, vyžaduje změnu postojů jak ze strany rodičů, tak především učitelů.

- 1) *Rodič pozorovatel / návštěvník třídy* - z počátku se rodiče ostýchají být ve třídě aktivní, proto je vhodné dát jim prostor pro pozorování. Při sledování dění ve třídě mají možnost vidět způsob práce učitele s dětmi, pozorovat reakce dětí, včetně dítěte vlastního, seznámit se s chodem školy.
- 2) *Rodič pomocník* - tato role vyžaduje od rodiče více aktivity. Rodič, který je přítomen ve třídě, na žádost učitele pomáhá s přípravou prostředí, při herních a učebních činnostech a dalších aktivitách.
- 3) *Rodič dobrovolník* - rodiče se mohou s dětmi podělit o zájem nebo dovednost, kterou mají, pomoci ve třídě, vystoupit před dětmi, asistovat při určitých aktivitách, zajistit exkurze na pracoviště, dopravu na školní výlet, obstarat pomůcky, zajistit výzdobu. Tato role předpokládá, že rodič se k aktivitě nabídne sám, jeho návrhy vycházejí z jeho vlastní iniciativy.
- 4) *Rodič asistent* - rodič asistent dochází do školy pravidelně, pomáhá učiteli při plánování a realizaci výchovně vzdělávací činnosti ve třídě. Rodič asistent může být za tuto práci finančně ohodnocen, záleží na ředitelství školy, zda získá finanční prostředky na uhrazení platu asistenta.
- 5) *Rodič členem rady školy* - rodičovské organizace při škole se pravidelně setkávají a poskytují učitelskému týmu rady v oblasti provozu a organizace školy, náměty a připomínky k programu. (Věra Krejčová, studijní materiály)

4 SHRNUTÍ

Dobrá komunikace mezi učitelem a rodiči žáka stojí na oboustranném porozumění a důvěře. Při efektivní spolupráci se rodina aktivně podílí na vzdělávání svého dítěte. Komunikace mezi rodinou a školou napomáhá budování vzájemného pochopení a zabezpečuje větší shodu ve výchovně-vzdělávacích postupech. Můžeme nalézt mnoho efektivních způsobů směřujících k zapojení rodin do života školy. Toto zapojení je možné rozdělit do 3 oblastí, a to na spolupráci osobní, písemnou a zapojení rodičů přímo ve třídě.

Dle mého názoru je toto téma velmi aktuální a je důležité, aby se tato problematika nepodceňovala. Můžeme říci, že žák v dnešní době je vyspělejší a především náročnější. Povinnost poznávat žáka platí dnes pro učitele ve zvýšené míře, stejně jako vytvářet pro jeho učení podnětnou a stimulující atmosféru. Učitel na základě vlastních pozorování v konfrontaci s údaji od rodičů může přizpůsobit podmínky ve škole tak, aby vyhovovaly potřebám dětí a vytvářel individuální plán rozvoje pro každé dítě.

Pro vzájemnou spolupráci mezi rodinou a školou je nezbytné uvědomit si 3 základní věci:

- Rodiny jsou primárními vychovateli svých dětí, mají na výchovu a vývoj svých dětí největší vliv.
- Rodiče nesou odpovědnost za vzdělávání svých dětí, a proto mají právo spolurozhodovat o jeho naplňování.
- Rodiče a učitelé jsou rovnocennými partnery.

Spolupráci s rodinami považují za velice významný faktor podporující efektivitu vzdělávání dětí. Proto je důležité vytvořit podmínky pro fungování partnerského vztahu s rodiči dětí, navázat a pravidelně s nimi tento kontakt udržovat. Škola by také měla nabízet rozmanité formy spolupráce a dát rodičům prostor pro výběr takového zapojení, který nejlépe vyhovuje jejich potřebám a možnostem.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

„Jaký význam má spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele?“

Mezi hlavní výchovné subjekty, které na žáky působí, jsou právě rodiče a prostředí ve škole, proto je velmi důležité, aby zde správně fungovala vzájemná integrace.

Výzkum se zabývá tématem spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele. Pohled středoškolského učitele byl zvolen z toho důvodu, že právě pedagogové mají lepší možnosti a předpoklady (díky vzdělání a s ním související přípravou na vzájemnou komunikaci) podobu vztahů školy a rodiny ovlivnit.

5.1 Technika sběru dat

Pro tento výzkum byl zvolen kvantitativní přístup zkoumání za pomoci dotazníkové šetření určen pro středoškolské učitele. Tento dotazník byl vytvořen v elektronické podobě pomocí internetového portálu www.vyplnto.cz, následně byl tento dotazník jednotlivým respondentům rozeslán prostřednictvím emailu. Pro rozeslání dotazníku byly zvoleny 3 odborné střední školy a 2 střední odborné učiliště olomouckého kraje. Byly využity webové stránky jednotlivých škol, kde jsou uvedeny emailové kontakty na všechny vyučující. Kompletní podoba dotazníkového šetření je uvedena v příloze č. 1.

Etapy výzkumu

1. Vytvoření dotazníku pro středoškolské učitele.
2. Předvýzkum – dotazník byl v 1. fázi předložen několika respondentům (cílem toho předvýzkumu bylo zjištění, zda jsou všechny otázky srozumitelné, jestli respondent rozumí všem možnostem v odpovědích, nebo jim některá naopak chybí).
3. Na základě předvýzkumu byla provedena korekce dotazníku.
4. Distribuce dotazníků prostřednictvím emailu na vybrané střední školy v Olomouci.
5. Sběr vypracovaných dotazníků.
6. Vypracování a vyhodnocení dat.

5.2 Stanovené cíle

Hlavní cíl

- Analyzovat význam spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele.

Výzkumné otázky

1. Jak významná je pro středoškolského učitele informovanost o rodinném stavu žáka?

(V dotazníkovém šetření otázka č. 6 byla vymezena na výzkumnou otázku č. 1)

2. Jaký způsob komunikace a spolupráce rodiče využívají nejčastěji?

(V dotazníkovém šetření otázky č. 2 a č. 4 byly vymezeny na výzkumnou otázku č. 2)

3. Jaký způsob spolupráce by učitelé přivítali?

(V dotazníkovém šetření otázka č. 6 a č. 7 byla vymezena na výzkumnou otázku č. 3)

4. V čem středoškolští učitelé shledávají největší význam ve spolupráci s rodiči svých žáků?

(V dotazníkovém šetření otázka č. 8 byla vymezena na výzkumnou otázku č. 4)

5. Ve kterých oblastech spolupráce funguje, a ve kterých jsou naopak nedostatky?

(V dotazníkovém šetření otázky č. 14 a č. 15 byly vymezeny na výzkumnou otázku č. 5)

Stanovení hypotéz

H_1 = Spolupráce mezi rodinou a školou funguje více, když je učitel informován o rodinném stavu žáka než v případě učitele, kterému se tyto informace nedostávají.

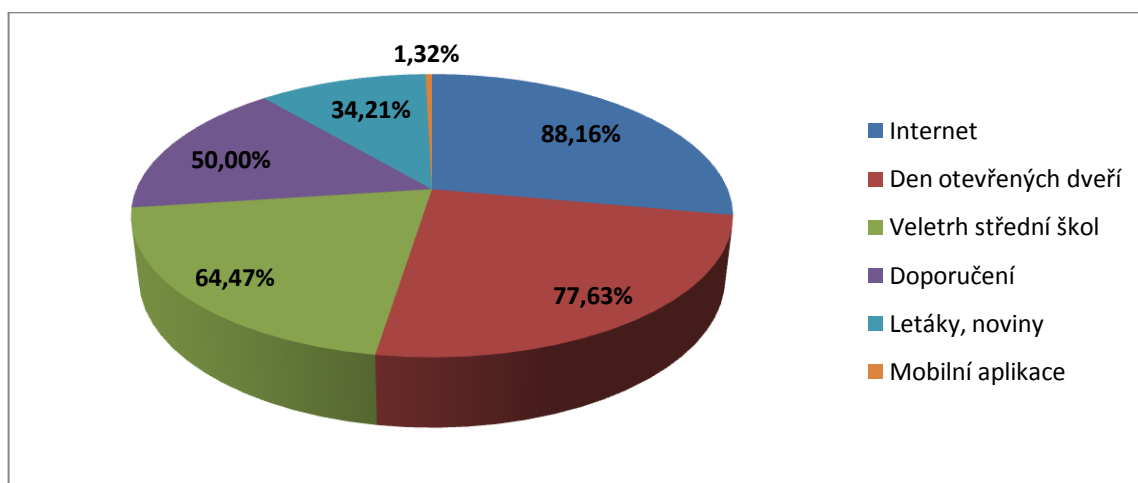
H_2 = Z pohledu středoškolského učitele spolupráce funguje více na odborné škole než na učilišti.

6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření probíhalo od 3. 4. 2014 do 10. 4. 2014, celkově bylo rozesláno 148 dotazníků, vrátilo se jich však pouze 76. Můžeme tedy říci, že návratnost dotazníků byla zhruba 51 %. Výsledky tohoto šetření jsou pro lepší orientaci uvedeny v procentuálních hodnotách.

Nedílnou součástí spolupráce je určitě také komunikace a především informovanost. Prvním krokem je vybrat si tu „správnou“ střední školu. Dítě přechází ze základní školy na střední a je tedy důležitý výběr na základě poskytnutých informací o dané škole. Při této fázi vzniká prvotní komunikace a především do budoucna velmi důležitá spolupráce.

Pozn. U níže uvedené otázky bylo možné zvolit více odpovědí, proto hodnoty převyšují součet 100%.



Graf 1: Jakým způsobem je možné o Vaší škole získat více informací? (vlastní zpracování)

V dnešní době 21. století informačních technologií se není čemu divit, že školy nejčastější zdroj informací volí právě internet. Grafika a zpracování webových stránek každé školy je určitě důležitým prvotním faktorem, který jak rodiče, tak žáků může vést k navázání osobnímu kontaktu prostřednictvím např. Dnů otevřených dveří. V těchto dnech si rodiče se svými dětmi mohou celou školu prohlédnout a zjistit blíže:

- Studijní a učební obory školy
- Informace o oboru
- Podmínky přijímacích zkoušek, eventuelně výběrová řízení
- Vybavení učeben

- Vybavení pracovišť odborného výcviku
- Způsob a kvalita ubytovacího a stravovacího zařízení pro žáky

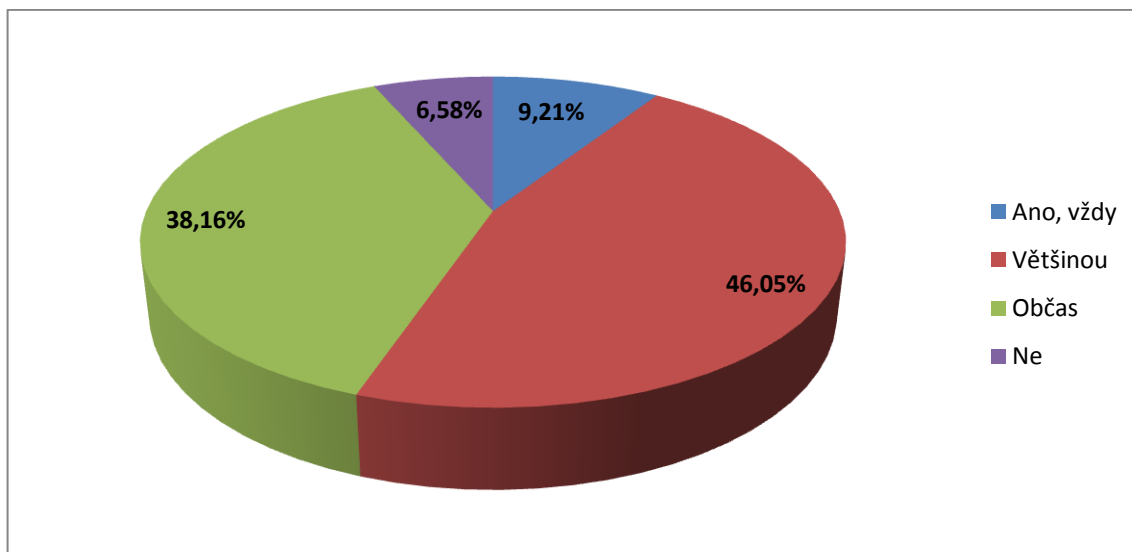
Dalším důležitým zdrojem informací, který je dá se říci nejúspornější, ale na druhou stranu nejefektivnější je doporučení, proto by se právě tento způsob předávání informací neměl podceňovat. Mezi další zdroje také školy řadí Veletrh středních škol, noviny či různé informační letáky. Jeden z respondentů uvedl dokonce také mobilní aplikaci. Ačkoliv četnost této odpovědi nemá příliš velkou vypovídající hodnotu, určitě stojí za zvážení rozšíření takové aplikace. Dnešní „chytré telefony“ již mají aplikace na smartbanking, elektronické jízdenky, aplikace na běhání - Endomondo, GPS nebo dokonce mobilní chatování prostřednictvím Viberu. Proto si myslím, že rozšíření mobilní aplikace týkající se základních informací o středních školách by určitě byla užitečná a velice využívaná. Je velmi důležité nevyužívat výše uvedené způsoby samostatně, ale efektivně tyto formy kombinovat.

Výzkumná otázka č. 1:

Jak významná je pro středoškolského učitele informovanost o rodinném stavu žáka?

Při příchodu dítěte na střední školu by s ním také měly přicházet informace, které jsou uvedeny v dokumentech každého žáka. Jde například o informace o rodičích, zda žák žije se svými biologickými nebo s náhradními rodiči, má-li nějaké zdravotní omezení apod.

Tyto informace jsou velice důležité a slouží učitelům k tomu, aby mohli adekvátně reagovat na žákovu chování. Z níže uvedeného grafu č. 2 je vidět, že více než 55 % učitelů je dostatečně informováno o rodinné situaci svých žáků, avšak téměř 45-ti % učitelům se těchto vzácných informací nedostává. V případě, že učitelé nejsou seznámeni s rodinnou situací svého žáka, je velmi obtížné s ním dále pracovat. Učitelé mohou na základě těchto informací přizpůsobit přístup k danému jedinci a lépe pochopit pocity a chování žáků.



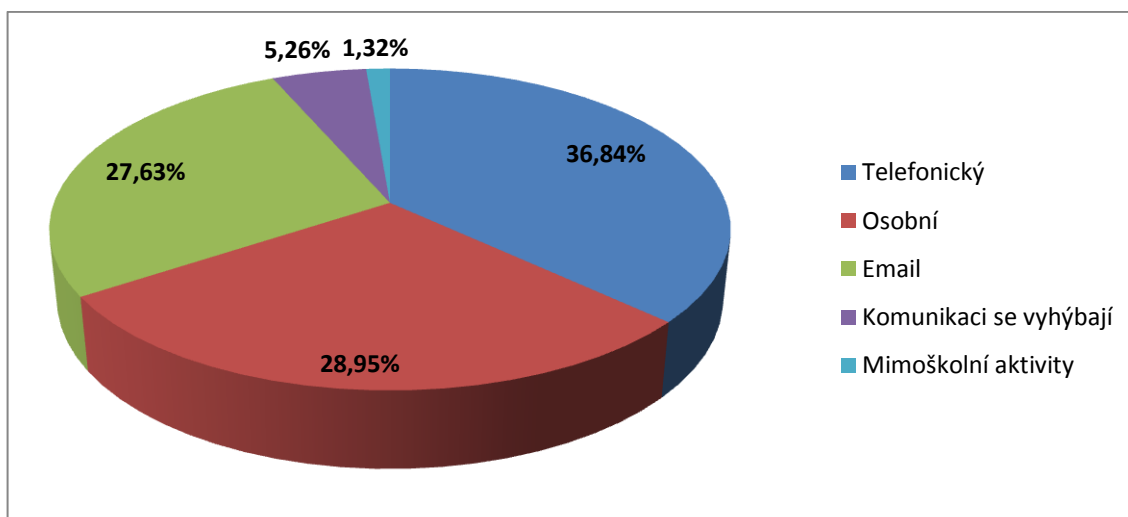
Graf 2: Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků? (vlastní zpracování)

Informace o žákovi může učitel získat z více zdrojů. Nejzákladnější způsob je prostřednictvím již výše zmíněné dokumentace žáka, tyto informace jsou však velice strohé a stručné. Nejdůvěryhodnější a především nejdetailnější zdroj těchto informací učitel může získat především přímo od rodičů. Díky takto získaným informacím se učitelé společně s rodiči mohou zaměřit na chování žáka a jeho případné problémy.

Výzkumná otázka č. 2:

Jaký způsob komunikace a spolupráce rodiče využívají nejčastěji?

Je velmi pozitivní, že rodiče s učiteli komunikují a to především přímou cestou. Dle níže uvedeného grafu č. 3 je vidět, že mezi nejčastější způsoby komunikace patří telefonický, osobní a emailový. Nejideálnější variantou by samozřejmě byl jasně převyšující právě kontakt osobní. V dnešní době jsou však na rodiče kladeny obrovské požadavky, které začínají od výchovy dětí a pokračují přes pracovní vytížení (v lepším případě 8 hodinová pracovní doba), je tedy logické, že komunikaci osobní nahrazuje ta telefonická a emailová.



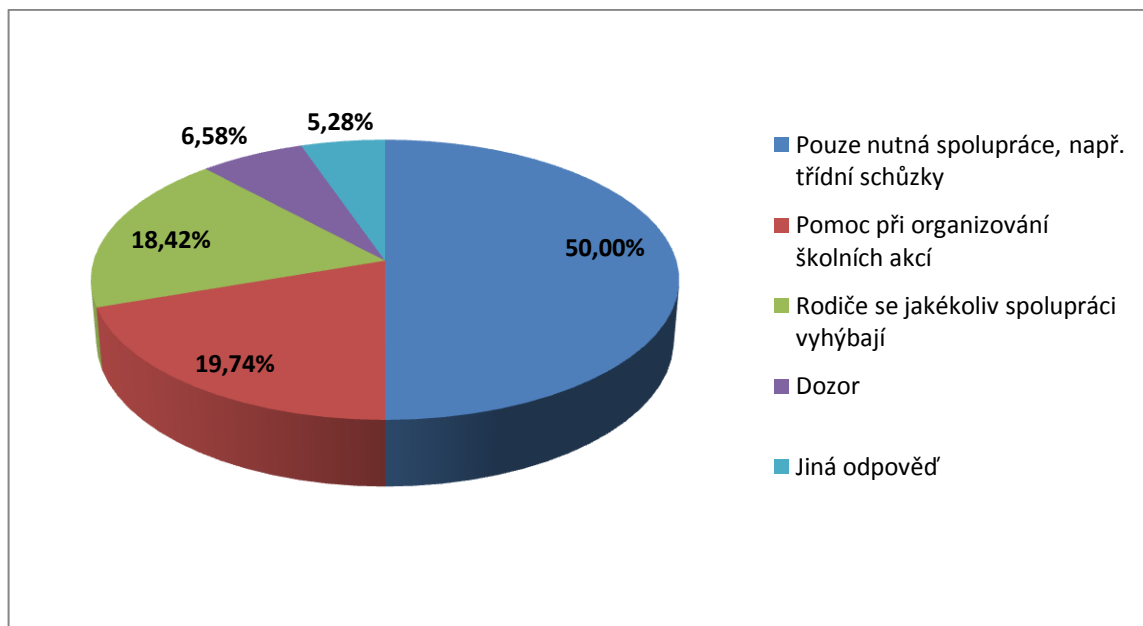
Graf 3: Jaký způsob komunikace rodiče využívají nejčastěji? (vlastní zpracování)

Následující graf č. 4 zobrazuje, jakou spolupráci rodiče využívají nejčastěji. Zde je možné vidět, že 50 % rodičů využívá pouze nutnou spolupráci (například ve formě třídních schůzek). Právě třídní schůzky jsou velice důležité především kvůli informativnímu charakteru.

Rodiče by se měli dozvědět hlavní informace o způsobu výuky, o tom, jaké požadavky budou kladeny nejen na žáka, ale i co se očekává od rodičů, zmíněny by měly být také organizační záležitosti. Důležité je také ujasnit si formu komunikace s učitelem a se školou. Výhodou třídních schůzek je nejen to, že je rodič informován o fungování školy, způsobu výuky, ale zároveň se setká s rodiči ostatních žáků. Tato forma spolupráce má však stále velmi formální podobu a většina rodičů se jí účastní, protože musí. Je bezpochyby, že právě třídní schůzky patří mezi nejobvyklejší a nejdůležitější způsoby spolupráce. Dále je však důležité, aby tato forma nebyla využívána samostatně, ale ve vzájemné interakci s dalšími metodami.

Mezi takové metody můžeme řadit například také uvedenou pomoc při organizování školních akcí, které v dnešní době využívá téměř 20 % rodičů, na druhou stranu můžeme také vidět, že přes 18 % případů se jakékoliv spolupráci snaží vyhýbat. Tento ukazatel by měl být velmi alarmující. Mezi jinými odpovědi bylo uvedeno následující:

- Sponzorské akce a společenské akce
- Nespolupracují vůbec, převyšuje nezáměr.



Graf 4: Jakou spolupráci rodiče využívají nejčastěji? (vlastní zpracování)

Výzkumná otázka č. 3:

Jaký způsob spolupráce by učitelé přivítali?

- Spoluúčast při společenských akcích a volnočasových aktivitách.
- Důvěra více v učitele, nikoli pouze v dítě.
- Pravidelné měsíční schůzky s rodiči.
- Aktivní zapojování do přípravy žáků doma.
- Podílet se na výuce, přednášky z reálného života.
- Více komunikace, jak emailové tak telefonické.
- Spolupráce při omlouvání absence, řešení nevhodného chování, problémový prospěch.
- Zvýšit zájem o své potomky a jejich studijní výsledky.
- Propojit školní svět s tím rodinným, především aby žák viděl mezi rodiči a učiteli spolupráci, získání důvěry, motivace studentů k lepším výsledkům.

Dotazníkové šetření prokázalo, že 59 ze 76 respondentů z oblasti středoškolského vzdělávání projevuje zájem o to, aby rodiče žáků více spolupracovali. Spolupráce a komunikace je nezbytnou součástí ve vzdělávání jedince a to jak směrem ke kantorovi, tak směrem k rodičům. Právě komunikace je nejčastěji zastoupeným požadavkem v mnoha kombinovaných variantách. Aktivní zapojování rodičů do přípravy studentů je prvním krokem k potřebnému navázání komunikačních kanálů. Samostatné zapojení rodičů do spolupráce nemůže být založeno pouze při přípravě žáka doma, ale musí být také implementováno do školního prostředí. Výsledky průzkumu prokázaly, že v návaznosti na podporu komunikace je vyžadována větší důslednost, respekt k postupům výuky samotného učitele, propojení školního života s tím rodinným a především zvýšit zájem o prospěchu dítěte.

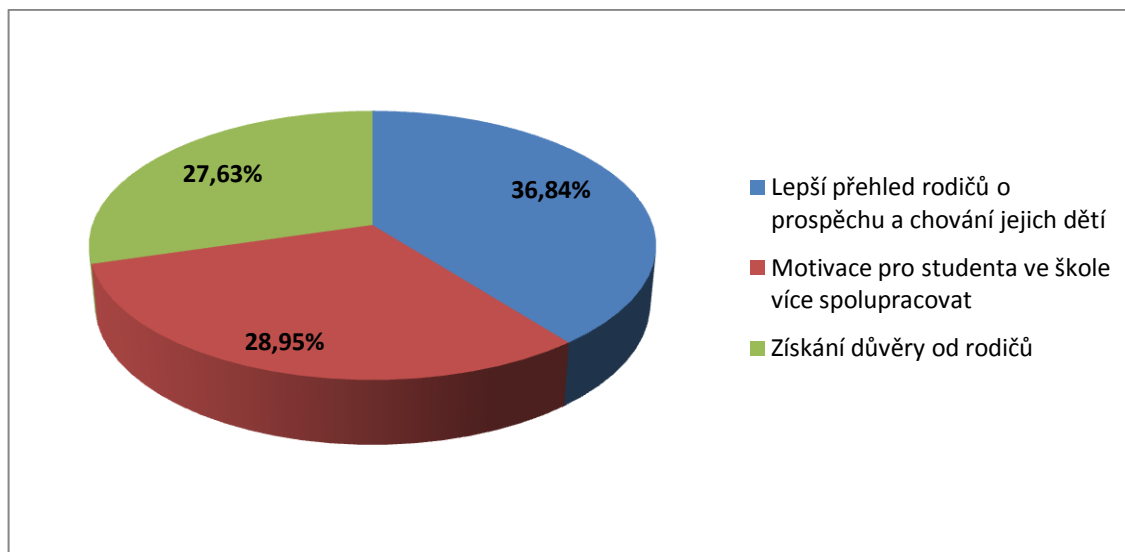
Na základě výsledku dotazníkového šetření je z pohledu kantorů požadována vlastní iniciativa rodičů, která musí být založena na využívání komunikačních nástrojů, osobní intervencí ve školním zařízení, telefonickém rozhovoru nebo elektronické korespondencí.

Komunikační kanály jsou pouze základním stavebním kamenem, který umožňuje navazovat širší spolupráci. Samotní rodiče a kantoři vytváří rozhodující faktory při výchově jedinců a to v každém věku. Navozený systém komunikace je možné rozvíjet do oblastí týkajících se např. omlouvání absence, které bývá u zletilých studentů zpravidla problémová, řešení nevhodného chování nebo spolupráce při organizaci školních aktivit. Výstupem je fakt, že ze strany středoškolského personálu je vyžadováno široké spektrum možných forem spolupráce, které zjednoduší vzdělávání studentů a samotnou komunikaci, která je nezbytnou součástí bezproblémového studia.

Výzkumná otázka č. 4:

V čem středoškolští učitelé shledávají největší význam ve spolupráci s rodiči svých žáků?

Téměř 37 % respondentů spatřuje největší význam spolupráce v oblasti lepšího přehledu rodičů o prospěchu a chování jejich dětí. Dalším významným faktorem je také především zvýšení motivace žáka ve škole více spolupracovat a v neposlední řadě je pro kantory důležité získat důvěru rodičů. Všechny tyto aspekty jsou velice důležité a správnou spoluprací, jak ze strany vyučujících, tak ze strany rodičů, je možné těchto cílů dosáhnout.



Graf 5: V čem shledáváte největší význam ve spolupráci rodiny a školy?

(vlastní zpracování)

Výzkumná otázka č. 5:

Ve kterých oblastech spolupráce funguje, a ve kterých jsou naopak nedostatky?

Cílem dotazníkového šetření nebylo pouhé nelezení nedostatků spolupráce rodiny a školy, ale také naopak zjistit oblasti, kde daná spolupráce funguje. Respondentům byly položeny následující otevřené otázky.

- *Ve kterých oblastech daná spolupráce funguje?*

Odpovědi na tuto otázku se nejčastěji shodovaly v následujících oblastech - třídní schůzky, mimoškolní aktivity, telefonická komunikace, kontrola prospěchu, dozor při akcích, emailová komunikace, spolupráce funguje zejména v oblasti SRPŠ, speciální aktivity pro rodiče, komunikace s učitelem.

Tento výčet aktivit patří do standardních a dá se také říci povinných způsobů spolupráce mezi rodinou a školou. Do těchto povinných forem řadíme především třídní schůzky a SRPŠ. Na jednu stranu je dobré, že alespoň tyto základní prvky fungují, na straně druhé je v dnešní době potřeba, aby spolupráce byla mnohem rozmanitější, důslednější a propojenější se školním a rodinným životem. V případě že rodiče spolupracují pouze ve výše zmíněných oblastech, nikdy nebude možné dosáhnout cílů uvedených v grafu č. 5.

➤ *Ve kterých oblastech naopak vidíte velké nedostatky?*

Nejčastější odpovědi: mimoškolní aktivity, nízká účast na třídních schůzkách, nezájem rodičů navštěvovat školu mimo třídní schůzky, neradi řeší rodinnou situaci, nízký zájem rodičů o studenty, dohled nad důsledností učení, adekvátní opatření v případě stížnosti učitele na žákovo chování, zájem o další rozvoj dětí, rodiče nechávají výchovu pouze na škole, upřednostňování soukromých rodinných aktivit před vzděláváním, negativní přístup rodičů ke školním trestům, nedůvěra rodičů v kantory, pravidelní sponzoři si občas diktují podmínky, pozdní reakce na problémy.

Ve výše uvedených odpovědích je uvedeno několik alarmujících nedostatků, které vznikají jako důsledek špatné spolupráce mezi rodinou a školou. Mezi nejzásadnější nedostatky je možné zařadit častá nedůvěra rodičů v kantory, pozdní reakce na problémy a negativní přístup rodičů ke školním trestům. Všechny tyto nedostatky mají velký vliv právě na kantora, na pohled a především spolupráci žáků s učitelem. V případě, že žáci vidí, že rodiče nepodporují názory a chování učitele, je velmi těžké získat požadovaný respekt žáků při výuce.

(Kompletní vyhodnocení dotazníkové šetření je možné nalézt v příloze č. 2.)

VYHODNOCENÍ HYPOTÉZY H_1

Je možné se domnívat, že právě na školách, kde jsou učitelé informováni o rodinném stavu svých žáků, spolupráce funguje mnohem lépe než na školách, kde tyto informace učitelé nemají k dispozici. Na základě tohoto předpokladu byla stanovena nulová a alternativní hypotéza.

H_1 : Spolupráce mezi rodinou a školou funguje více, když je učitel informován o rodinném stavu žáka než v případě učitele, kterému se tyto informace nedostávají.

H_0 : Mezi informovaností učitele o rodinném stavu žáků a fungující spoluprací rodiny a školy neexistuje souvislost.

H_A : Mezi informovaností učitele o rodinném stavu žáků a fungující spoluprací rodiny a školy existuje souvislost.

Tabulka 1: Pozorovaná četnost (vlastní zpracování)

Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků?	Myslíte si, že spolupráce na Vaší škole funguje?				
	Ano, velmi dobře	Spíše ano	Spíše ne	Absolutně ne	Σ
Ano, vždy	4	2	1	0	7
Většinou	2	20	12	1	35
Občas	1	12	11	5	29
Ne	0	2	2	1	5
Σ	7	36	26	7	76

Tabulka 2: Očekávaná četnost (vlastní zpracování)

Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků?	Myslíte si, že spolupráce na Vaší škole funguje?				
	Ano, velmi dobře	Spíše ano	Spíše ne	Absolutně ne	Σ
Ano, vždy	0,64	3,32	2,39	0,64	7,00
Většinou	3,22	16,58	11,97	3,22	35,00
Občas	2,67	13,74	9,92	2,67	29,00
Ne	0,46	2,37	1,71	0,46	5,00
Σ	7,00	36,00	26,00	7,00	76,00

Podmínky: Žádný interval s nulovou četností; maximálně 20 % intervalů s četností menší než 5.

Ve výše uvedené tabulce č. 2 můžeme vidět, že podmínka není splněna, jelikož 75 % intervalů obsahuje četnost menší než 5. Proto je nutné provést transformaci – sloučení méně obsazených kategorií (v tomto případě sloučení kategorií u otázky „Ano, velmi dobře“ a „Spíše ano“ do jedné kategorie, dále pak sloučení „Spíše ne“ a „Absolutně ne“ do kategorie druhé. Následně je provedeno také sloučení kategorií „Ano, vždy“ a „Většinou“ a sloučení kategorií „Občas“ a „Ne“).

Tabulka 3: Tabulka četností (vlastní zpracování)

Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků?	Myslíte si, že spolupráce na Vaší škole funguje?		
	Spolupráce funguje	Spolupráce nefunguje	Σ
Ano	28	14	42
Ne	15	19	34
Σ	43	33	76

$$\chi^2 = n \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)}$$

Hladina významnosti 0,05

Stupně volnosti = 1

$$\chi_{0,05} (1) = 3,841 > \chi^2 = 3,837$$

Na základě výše uvedeného výpočtu přijímáme nulovou hypotézu. Mezi informovaností učitele o rodinném stavu žáků a fungující spoluprací rodiny a školy neexistuje souvislost.

VYHODNOCENÍ HYPOTÉZY H_2

Je možné se domnívat, že na střední odborné škole funguje spolupráce mezi rodinou a školou mnohem lépe než na odborném učilišti. Jeden z důvodů tohoto předpokladu je, že rodiče žáků na střední škole mohou mít o své děti větší zájem, především v oblasti jejich prospěchu s vidinou pokračování dalšího studia formou vysoké školy. Na základě tohoto předpokladu byla stanovena nulová a alternativní hypotéza.

H_2 : Z pohledu středoškolského učitele spolupráce funguje více na odborné škole než na učilišti.

H_0 : Z pohledu středoškolského učitele mezi typem školy a fungující spoluprací neexistuje souvislost.

H_A : Z pohledu středoškolského učitele mezi typem školy a fungující spoluprací existuje souvislost.

Tabulka 4: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát (vlastní zpracování)

	Spolupráce funguje	Spolupráce nefunguje	Σ
Střední odborné školy	43	9	52
Střední odborné učiliště	10	14	24
Σ	53	23	76

$$\chi^2 = n \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)}$$

Hladina významnosti 0,05

Stupně volnosti = 1

$$X_{0,05}(1) = 3,841 < \chi^2 = 13,096$$

Na základě uvedeného výpočtu odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Mezi typem střední školy a fungující spoluprací rodiny a školy existuje souvislost.

7 NÁVRHY PRO APLIKACI DO PRAXE

Díky dotazníkovému šetření bylo zjištěno několik důležitých informací, na základě těchto zjištění jsou následně navržena doporučení pro aplikaci do praxe. Základním nedostatkem ve spolupráci mezi rodinou a školou je neochota rodičů spolupracovat více, než se od nich očekává. Je důležité se snažit rodičům ukázat, že ne vždy je nutné, aby komunikace probíhala pouze oficiální formou. Cílem je nabídnout rodičům širokou škálu metod, díky kterým je možné propojit rodinný život s tím školním. Jednou z nejefektivnějších metod setkání a spolupráce stále zůstává osobní kontakt, je však nutné také zohlednit, již zmíněnou pracovní vytíženost rodičů. Následná doporučení se snaží zkombinovat jak osobní formu, tak způsob komunikace „z pohodlí domova“.

SPOLUPRÁCE NA ZÁKLADĚ OSOBNÍHO KONTAKTU

➤ Sportovní den

Většina firem organizuje pro své zaměstnance, popřípadě i jejich rodiny společné akce ve formě sportovního dne. Je možné říci, že i škola je v jistém smyslu firma a utužování vztahů všech zúčastněných je nezbytnou součástí pro předpoklad správně fungující spolupráce. Pro většinu rodičů oficiální formy setkávání s učiteli (např. třídní schůzky) nejsou příliš oblíbené právě kvůli zmíněné „oficialitě“. Někteří rodiče mohou upřednostňovat spíše neformální typ setkání, kde vše probíhá spíše v uvolněné atmosféře.

V rámci sportovního dne se rodiče mohou setkat nejen s vedením školy a vyučujícími, ale také s dalšími rodiči spolužáků svého dítěte. Takto plánovaná akce by se mohla konat v rámci dětského dne, ale jelikož se jedná o žáky střední školy, nebude vhodné tento den nazývat jako dětský, ale spíše sportovní. V rámci týmových sportů by následně do jednoho týmu byli zařazeni jak žáci a jejich rodiče, tak jednotliví učitelé školy. Právě tyto aktivity mohou napomoci k tomu, aby se vzájemné vztahy prohloubily a zároveň uvolnily a budoucí spolupráce tak mohla lépe fungovat.

➤ **Schůzky všech 3 stran (rodiče-učitel-žák)**

V dnešní době je nejvyužívanější forma spolupráce třídní schůzky, kde se setkává učitel s rodiči. Určitě je však důležité, aby tento prosto pro vyjádření mělo i dítě. Takto organizované schůzky, jejichž cílem je informovat rodiče o pokrocích v učení dítěte, by se odehrávaly v podobě individuálních konzultací a to tak, že jsou jich přítomny všechny zúčastněné strany, v tomto případě rodiče-učitel-žák. Žák má možnost a právo zapojit se do hodnocení vlastní osoby, mít příležitost vysvětlit, v čem vidí svoje úspěchy a co naopak potřebují zlepšit. Osobní konzultace by se v této podobě měly konat alespoň 2 krát za rok s každým z rodičů a žáků, nejčastěji v intervalu 15-ti až 20-ti minut. Jelikož jsou rodiče v dnešní době velmi pracovně vytížení, je velmi důležité se co nejvíce přizpůsobit jejich časovým možnostem. Rodiče se proto budou na tyto schůzky zapisovat s dostatečným předstihem, kde si budou moci vybrat den a čas, který jim a jejich dětem nejvíce vyhovuje. Rodiče by se takto zapisovali na předem připravený seznam ve formě tabulky, kde by jednotlivé termíny byly vypsané. Učitelé tak budou přesně informováni, který rodič kdy přijde. Díky takto předem stanovenému plánu se učitelé mohou lépe připravit. Je však důležité si uvědomit, že celý úspěch takto zorganizované schůzky závisí především na učiteli, na jeho výkladu, přístupu, připravenosti a profesionálním jednání.

Jak by taková schůzka měla probíhat?

Krok 1. - Cílem je navodit přátelskou atmosféru. Schůzka by měla začít nějakou neformální otázkou, nabídkou občerstvení apod.

Krok 2. - Nejprve bude prostor pro dítě, aby vyhodnotilo svoji práci.

Krok 3. – Následně bude přenechán prostor rodičům, aby se k vyhodnocování připojili svými postřehy a nabídl tak svůj úhel pohledu.

Krok 4. - Teprve poté, kdy pro vyjádření dostal prostor žák a rodič, sděluje učitel svůj „učitelský úhel pohledu“. Nejprve by měly být zmíněny žakovy silné stránky a následně informace o tom, co se žákovi nedaří a bylo by zapotřebí zlepšit. Vše, co učitel říká, dokumentujeme na konkrétních pracích dítěte z portfolia a doplňujeme svými záznamy z pozorování.

Krok 5. - Snaha prodiskutovat ve spolupráci s rodičem a dítětem konkrétní kroky v postupu učení dítěte, které by vedly ke zlepšení. (Co přesně je potřeba zlepšit? Co společně uděláme pro to, aby žák mohlo dosáhnout zlepšení a dalšího pokroku v učení?)

Jak přizpůsobíme výuku, aby měl žák šanci uspět, rozvíjet dál své schopnosti? Co udělá pro to, aby dosáhl cílů, které si na konzultaci stanovil? Mohou rodiče poskytnout dítěti v učení nějakou podporu? Jakou?). Je velmi důležité si zapisovat, na čem se všechny tři strany společně dohodly, učitel si na základě těchto informací vytvoří plán podpory učení dítěte. Důležité je se zaměřit na to, aby byl rodičům i dítěti poskytnut dostatečný časový prostor pro vyjádření. Při konzultaci jsou přítomny tři strany. Konzultace je partnerským dialogem, je proto nutné si hlídat, zda opravdu učitel mluví jen jednu třetinu času. (Věra Krejčová, 2011)

Dále na základě dotazníkové šetření bylo zjištěno, že téměř 50 % středoškolských učitelů nemá informace o rodinné situaci svých žáků a s tím související nedůvěra v kantory a neochota řešit jakékoliv rodinné problémy. Pro tuto oblast by jak rodičům, tak vyučujícím měl být k dispozici výchovný poradce.

➤ **Možnost konzultace s výchovným poradcem**

Výchovný poradce pomáhá žákům zvládnout učivo popřípadě se vypořádat s poruchou učení a chování, a především pomáhá žákům při výběru vysoké školy. Může také pomoci s psychosomatickými problémy, což jsou poruchy koncentrace, zhoršení paměťových schopností nebo i poruchy spánku. Výchovný poradce pracuje s třídním kolektivem a napomáhá ve skupinové a komunikativní práci. Je důležité, aby jak žáci, učitelé, tak i rodiče věděli, že jim je tato možnost konzultace poskytnuta a v případě jakýchkoliv problémů se mohou na danou osobu obrátit. Ačkoliv je tato možnost rodičům často poskytována, ve většině případů bývá právě tato forma spolupráce velmi málo využívána. Rodiče si chtějí svoje případné problémy řešit sami a ne do toho ještě zatahovat školou. Právě tento přístup by měl být v očích rodičů cíleně změněn. Proto je důležité výchovného poradce aktivně zapojovat a nečekat na oslovení ze strany rodičů.

Toto zapojení může být ve formě třídních schůzek především 4. ročníků, kdy se žáci rozhodují kam na vysokou školu. Naopak je zase důležité rodiče s výchovným poradcem seznámit hned při nástupu na střední školu, tedy hned na první informační schůzce. Zde by měl být nechán také prostor pouze pro poradce, který se rodičům bude snažit nastínit oblasti, kterými se zabývá a v kterých může rodičům a žákům kdykoliv pomoci.

PÍSEMNÁ SPOLUPRÁCE A KOMUNIKACE

➤ Newsletter

Součástí spolupráce je také propracovaná a kvalitní komunikace. Je důležité rodiče neustále informovat o školních aktivitách či jiných činnostech školy (popřípadě se sami mohli do těchto aktivit zapojit). Nenásilnou, jednoduchou a pravidelnou formou mohou být v dnešní době velmi oblíbené newslettery. Tyto newslettery by byly určeny přímo pro rodiče žáků, kde by byly popsány všechny důležité mimoškolní aktivity, připravované společenské akce a jejich účast na různých soutěžích. Dále by zde byl vyhrazen prostor také přímo pro studenty a jejich vlastní tvorbu. Tato forma komunikace je v dnešní době velmi rozšířená, jelikož zde odpadají náklady na tisk jako například u školních časopisů. Tento newsletter by byl rozesílán všem rodičům prostřednictvím emailu a také by byl umístěn přímo na webové stránky školy.

➤ Sociální sítě

Facebook je jedna z největších sociálních sítí na světě. Slouží ke komunikaci mezi uživateli, seznámení, budování vztahů, sdílení různých dat a také k zábavě. Facebook má již přes miliardu uživatelů a funguje v 68 jazycích. Uživatelé mezi sebou sdílí své osobní informace, multimediální data a také mezi sebou komunikují (např. prostřednictvím chatu, zpráv a komentářů). Facebook slouží i k udržování vztahů a kontaktů. Facebook je díky několika miliónům uživatelů nejrozšířenější sociální sítí na světě a obliba této sociální sítě neustále roste. (Facebook, 2010)

Každá střední škola by měla mít své facebookové stránky a ty správně využívat. Školy si již uvědomily sílu a význam sociálních sítí a snaží se tento krok se společností držet. Avšak vytvořením daného profilu práce nekončí. Je důležité, aby daná stránka měla svého správce a ten ji pravidelně upravoval a aktualizoval. Cílem by mělo být vytvoření skupiny, kterou by tvořili jak studenti, rodiče, tak učitelský sbor. Následně by na tomto profilu byly zaznamenávány jednotlivé společenské akce, fotografie, videa a odkazy na chystané mimoškolní aktivity. Prostor by byl vytvořen také pro diskuze, každý by zde mohl vyjádřit svůj postoj a názor.

7.1 Význam spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele

Hlavní cíl této bakalářské práce je analyzovat význam spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele. Vztah učitel-rodíč by měl být plně partnerský, a proto by jejich komunikace a kooperace měla být naprostou a přirozenou nezbytností. Protichůdný přístup učitele a rodičů k žákovi, s rozdílným cílem a s rozdílnými výchovnými prostředky totiž vede k dezorientaci dítěte. Děti pod tímto dvojitým tlakem začnou být nejisté a neochotné spolupracovat. Toto chování žáka pak značně stěžuje práci ve výuce právě učitelskému sboru.

Nyní začíná být v českém prostředí vhodná doba pro nové pojetí společenských rolí a vzájemných vztahů školy a rodiny. Existovala (a do jisté míry stále existuje) bariéra v komunikaci mezi školou a rodinou zaviněná zvláště nedostatkem vzájemné důvěry. Tato nepřipravenost rodičů se školou efektivně a moderně spolupracovat je jeden ze základních problémů vztahu rodiny a školy. V dnešní hektické době nezbývá rodičům na školu příliš času a energie. Úkolem pedagogů je bojovat proti hradbě předsudků ze strany rodičů a vytvářet kooperativní vztahy. Sebevědomí dítěte evidentně stoupá, pokud se některý člen jeho rodiny aktivně účastní školního života. Taková účast vysílá k dítěti signál, že jeho rodina uznává a schvaluje svět školy, v němž dítě tráví většinu dnů svého dětství. Pokud dítě vidí své rodiče a pracovníky školy pracovat společně, lépe přijímá autoritu dalších dospělých.

Je několik způsobů jak zpestřit spolupráci rodiny a školy a zapojit tak rodiče do školního života. Tato spolupráce je pro učitele velice důležitá a významná. Na základě vlastních pozorování v konfrontaci s údaji od rodičů může učitel přizpůsobit podmínky ve škole tak, aby vyhovovaly potřebám dětí. Fungující spolupráce pomáhá kantorovi lépe se orientovat v žákovi, jeho pocitech a také pochopit jeho chování. V případě, že se podaří propojit rodinný život s tím školním, můžeme od žáků předpokládat větší ukázněnost a chuť spolupracovat. Tento kladný přístup ze strany žáků dále vede ke zlepšení prospěchu. Taková spolupráce pomáhá vytvořit vhodné učebně-výchovné prostředí, které každý učitel ke své práci neodmyslitelně potřebuje.

ZÁVĚR

Spolupráce rodiny a školy je velmi důležitým prvkem každé školy, a proto by se právě této oblasti měla věnovat velká pozornost. V první části této bakalářské práce jsou zpracovány teoretické poznatky k dané problematice. Jsou zde blíže specifikovány pojmy učitel, žák, rodina a formy vzájemná komunikace a spolupráce. Druhá část se zaměřuje na vyhodnocení dotazníkového šetření, které bylo vytvořeno pro středoškolské učitele. Celkově bylo rozesláno 148 dotazníků, zpět bylo vráceno 76. Na základě tohoto kvantitativního výzkumu bylo zjištěno, že největší problém této spolupráce spočívá především v neochotě rodičů se zapojovat do různých školních a mimoškolních aktivit více než je nutné. Právě z těchto důvodů jsou nejčastější a téměř jedinou využívanou formou spolupráce třídní schůzky. Mezi další nedostatky můžeme řadit nízkou informovanost učitelů o rodinném stavu žáků, nedůvěra rodičů v kantory, pozdní reakce na problémy a negativní přístup rodičů ke školním trestům.

Je důležité si uvědomit, že právě škola a rodina jsou dva významné faktory, které působí a ovlivňují dítě. Právě z těchto důvodů by tyto dva světy měly fungovat ve vzájemné interakci a cílem obou stran by mělo být propojení jak školního tak rodinného života. Na základě těchto zjištění byla navržena doporučení, která by měla vést ke zlepšení spolupráce, budování pevnějších vztahů a především získání důvěry.

V dnešní době existuje velmi široká a pestrá škála způsobů spolupráce rodiny a školy. Je proto velmi důležité rodičům nabídnout jak oficiální formy spolupráce, tak i setkání s uvolněnější atmosférou. Mezi jednotlivá doporučení byla zahrnuta organizace sportovního dne, schůzka všech 3 stran (rodiče-učitel-žák), možnost konzultace s výchovným poradcem, rozšíření informačních newsletterů a využívání sociální sítě prostřednictvím facebooku. Všechna uvedená doporučení se snaží přizpůsobit časovým a pracovním možnostem rodičů.

Současná podoba učitelského povolání není vůbec jednoduchá, vyžaduje od kantorů velkou dávku odhodlání, energie, ochoty spolupracovat a nekonečnou míru tolerance. Proto je velmi důležité, aby si právě rodiče tuto nelehkou pozici učitelů uvědomovali a snažili se svou spoluprací celkový výchovně-vzdělávací proces co nejvíce zefektivnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BASTIANI, John. *Working with Parents: A Whole School Approach*. London: Routledge, 1989, ISBN 0-415-09118-7.
- [2] ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4640-1.
- [3] ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2993-0.
- [4] DOCKING, Jim. *Primary School and Parents: Rights, Responsibilities and Relationship*. London: Hodder&Stoughton, 1990, ISBN 0-340-51844-8.
- [5] DYTRTOVÁ, Radmila a KRHUTOVÁ, Marie. *Učitel: příprava na profesi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.
- [6] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- [7] GILLERNOVÁ, Ilona a kol. *Sociální dovednosti ve škole*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3472-9.
- [8] HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. 1. Vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1168-3.
- [9] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1369-4.
- [10] MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. 3. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3123-9.
- [11] NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. 171 s. Pedagogika. ISBN 80-247-0738-1.
- [12] RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

- [13] REICHEL, Jiří. *Kapitoly systematické sociologie*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2594-9.
- [14] ŠTECH, Stanislav a ZAPLETALOVÁ, Jana. *Úvod do školní psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0368-1.
- [15] ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-70-2.
- [16] VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana a BUREŠ, Miroslav. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

ELEKTRONICKÉ ČASOPISY

- [17] MATÝSKOVÁ, Danuše. Škola očima učitelů a rodičů [online]. 2005 [cit. 2014-04-06]. ISSN 1211-4669. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/pedor/archiv/2005/PedOr05_1_Spoluprace_Matyskova.pdf
- [18] RABUŠICOVÁ, Milada a Vlastimil ČIHÁČEK. Možnosti vzájemné podpory a spolupráce školy a rodiny [online]. 2002 [cit. 2014-04-06]. ISSN 376-1327-1-PB. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/376/532>

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [19] Co je to facebook?. Facebook [online]. 2010 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://cojeto.superia.cz/internet/facebook.php>
- [20] KOHOUTEK, Rudolf. Psychologie v teorii a praxi: Vztahy mezi učitelem a žákem. *Rudolfkohoutek.blog* [online]. 2009 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0911/vztahy-mezi-ucitelem-a-zakemrud>
- [21] KOHOUTEK, Rudolf. Psychologie v teorii a praxi: Osobnost učitele. *Rudolfkohoutek.blog* [online]. 2009 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0911/psychologie-osobnosti-ucitele-a-vychovatele>

- [22] Verejna-sprava.kr-moravskoslezsky. *Rodina a rodiče v pedagogické praxi* [online]. 2013 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/mas/rodina_a_rodice.pdf
- [23] Vztahy mezi rodinou a školou. *Jarodic* [online]. 2012 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.jarodic.cz/cz1/vztahy-mezi-rodinou-a-skolou.php>

OSTATNÍ ZDROJE

- [24] Věra Krejčová, Pracovní listy a texty ke studijním účelům
- [25] Věra Krejčová, Investice do rozvoje vzdělávání 2011

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1: Jakým způsobem je možné o Vaší škole získat více informací?</i>	31
<i>Graf 2: Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků?</i>	33
<i>Graf 3: Jaký způsob komunikace rodiče využívají nejčastěji?</i>	34
<i>Graf 4: Jakou spolupráci rodiče využívají nejčastěji?</i>	35
<i>Graf 5: V čem shledáváte největší význam ve spolupráci rodiny a školy?</i>	37

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Pozorovaná četnost</i>	39
<i>Tabulka 2: Očekávaná četnost.....</i>	39
<i>Tabulka 3: Tabulka četností</i>	40
<i>Tabulka 4: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát</i>	41

SEZNAM PŘÍLOH

P I/1	Dotazník
P I/2	Dotazník
P I/3	Dotazník
P II/1	Vyhodnocení dotazníkové šetření
P II/2	Vyhodnocení dotazníkové šetření
P II/3	Vyhodnocení dotazníkové šetření
P II/4	Vyhodnocení dotazníkové šetření
P II/5	Vyhodnocení dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I/1: DOTAZNÍK

Vážení pedagogové,

jsem studentkou 3. ročníku Učitelství odborných předmětů na SŠ a ráda bych Vás tímto požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který je zcela anonymní a zabere pouze 10 minut Vašeho času. Tento dotazník slouží pouze pro účely mé bakalářské práce na téma „Význam spolupráce rodiny a školy z pohledu středoškolského učitele“. Děkuji Vám předem za pochopení, ochotu a čas, který jste věnoval/a vyplněním tohoto dotazníku. (V případě, že není uvedeno jinak, volte prosím jen jednu odpověď.)

1) Jakým způsobem je možné o Vaší škole zjistit více informací? (Možnost více odpovědí)

- a) Internet
- b) Veletrh středních škol
- c) Letáky, noviny
- d) Doporučení
- e) Den otevřených dveří
- f) Jiný způsob, uveďte.....

2) Jaký způsob komunikace rodiče využívají nejvíce?

- a) Osobní
- b) Emailem
- c) Telefonicky
- d) Mimoškolní aktivity
- e) Komunikaci se vyhýbají
- f) Jiný způsob, uveďte.....

3) Jakým způsobem se snažíte pravidelně informovat rodiče o školních a mimoškolních aktivitách? (Možnost více odpovědí)

- a) Webové stránky
- b) Třídní schůzky

PŘÍLOHA P I/2: DOTAZNÍK

- c) Školní časopis, letáky
- d) Jiný způsob, uveďte.....

4) Jakou formu spolupráce rodiče volí nejčastěji?

- a) Dozor
- b) Pomoc při organizování školních akcí
- c) Pouze nutnou spolupráci, např. třídní schůzky
- d) Rodiče se jakékoliv spolupráci se školou vyhýbají
- e) Jiná forma, uveďte.....

5) Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků?

- a) Ano, vždy
- b) Většinou
- c) Občas
- d) Ne

6) Ocenili byste, kdyby rodiče Vašich žáků více spolupracovali? Pokud ano o jakou spolupráci byste stáli?

Ano/Ne

.....
.....

7) V čem shledáváte z Vašeho pohledu největší význam ve spolupráci rodiny a školy?

- a) Lepší přehled rodičů o prospěchu a chování jejich dětí
- b) Získání důvěry od rodičů
- c) Motivace pro studenta ve škole více spolupracovat
- d) Jiný důvod, uveďte.....

PŘÍLOHA P I/3: DOTAZNÍK

8) Jak se ztotožňujete s následujícími výroky?

Rodiče a učitelé by měli spolupracovat.

(Souhlasím/Spíše souhlasím/Spíše nesouhlasím/Nesouhlasím)

Rodiče by se měli zapojovat do mimoškolních aktivit.

(Souhlasím/Spíše souhlasím/Spíše nesouhlasím/Nesouhlasím)

Učitel má pouze učit, ne vychovávat.

(Souhlasím/Spíše souhlasím/Spíše nesouhlasím/Nesouhlasím)

Vzájemná spolupráce rodičů a učitelů může pomoci k lepšímu vztahu a otevřenějšímu jednání mezi nimi. *(Souhlasím/Spíše souhlasím/Spíše nesouhlasím/Nesouhlasím)*

9) Myslíte si, že spolupráce s rodiči na Vaší škole funguje?

- a) Ano, velmi dobře
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Absolutně ne

10) Ve kterých oblastech daná spolupráce funguje, a v kterých naopak vidíte velké nedostatky?

Nedostatky:

.....
.....

Přednosti:

.....
.....

11) Na jaké škole učíte?

- a) Střední odborné učiliště
- b) Střední odborná škola

PŘÍLOHA P II/1: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

1) Jakým způsobem je možné o Vaší škole zjistit více informací? (Možnost více odpovědí)

	Počet	Vyjádření v %
Internet	67	88,16 %
Den otevřených dveří	59	77,63 %
Veletrh středních škol	49	64,47 %
Doporučení	38	50,00 %
Letáky, noviny	26	34,21 %
Jiná odpověď	1	1,32 %

Jako jiná odpověď byla uvedena: Mobilní aplikace

2) Jaký způsob komunikace rodiče využívají nejčastěji?

	Počet	Vyjádření v %
Telefonický	28	36,84 %
Osobní	22	28,95 %
Email	21	27,63 %
Komunikaci se vyhýbají	4	5,26 %
Mimoškolní aktivity	1	1,32 %
Jiná odpověď	0	0,00 %

3) Jakým způsobem se snažíte pravidelně informovat rodiče o školních a mimoškolních aktivitách? (Možnost více odpovědí)

	Počet	Vyjádření v %
Třídní schůzky	59	77,63 %
Webové stránky	57	75,00 %
Školní časopis, letáky	9	11,84 %
Jiná odpověď	6	7,92 %

Jako jiné odpovědi byly uvedeny: SMS zprávy, email, žákovská knížka

PŘÍLOHA P II/2: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

4) Jakou formu spolupráce rodiče volí nejčastěji?

	Počet	Vyjádření v %
Pouze nutnou spolupráci	38	50,00 %
Pomoc při organizování školních akcí	15	19,74 %
Rodiče se jakékoliv spolupráci se školou vyhýbají	14	18,42 %
Dozor	5	6,58 %
Jiná odpověď	4	5,28 %

Jako jiné odpovědi byly uvedeny: Rodiče nespolupracují, jeví nezájem, sponzorské a společenské akce.

5) Máte informace o aktuální rodinné situaci Vašich žáků?

	Počet	Vyjádření v %
Ano, vždy	35	46,05 %
Většinou ano	29	38,16 %
Občas	7	9,21 %
Ne	5	6,58 %

6) Ocenili byste, kdyby rodiče Vašich žáků více spolupracovali? Pokud ano o jakou spolupráci byste měli zájem?

	Počet	Vyjádření v %
Ano	59	77,63 %
Ne	17	22,37 %

O jakou spolupráci byste měli zájem?

- Spoluúčast při společenských akcích a volnočasových aktivitách.
- Důvěra více v učitele, nikoli pouze v dítě.
- Pravidelné měsíční schůzky s rodiči.
- Aktivní zapojování do přípravy žáků doma.

PŘÍLOHA P II/3: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

- Podílet se na výuce, přednášky z reálného života.
- Více komunikace, jak emailové tak telefonické.
- Spolupráce při omlouvání absence, řešení nevhodného chování, problémový prospěch.
- Zvýšit zájem o své potomky a jejich studijní výsledky.
- Propojit školní svět s tím rodinným, především aby žák viděl mezi rodiči a učiteli spolupráci, získání důvěry.
- Motivace studentů k lepším výsledkům.
- Pravidelnější návštěvy školy a účast na třídních schůzkách.

7) V čem shledáváte z Vašeho pohledu největší význam ve spolupráci rodiny a školy?

	Počet	Vyjádření v %
Lepší přehled rodičů o prospěchu a chování jejich dětí	36	47,37 %
Motivace pro studenta ve škole více spolupracovat	23	30,26 %
Získání důvěry od rodičů	16	21,05 %
Jiná odpověď	1	1,32 %

Jako jiná odpověď byla uvedena: Společným úsilím učitelů a rodičů dosáhneme lepších výsledků.

8) Jak se ztotožňujete s následujícími výroky?

Rodiče a učitelé by měli spolupracovat.

	Počet	Vyjádření v %
Souhlasím	61	80,26 %
Spíše souhlasím	12	15,79 %
Nevím	2	2,63 %
Spíše nesouhlasím	1	1,32 %
Nesouhlasím	0	0,00 %

PŘÍLOHA P II/4: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Rodiče by se měli zapojovat do mimoškolních aktivit.

	Počet	Vyjádření v %
Souhlasím	33	43,42 %
Spíše souhlasím	21	27,63 %
Nevím	10	13,16 %
Spíše nesouhlasím	12	15,79 %
Nesouhlasím	0	0,00 %

Učitel má pouze učit, ne vychovávat.

	Počet	Vyjádření v %
Souhlasím	3	3,95 %
Spíše souhlasím	10	13,16 %
Nevím	0	0,00 %
Spíše nesouhlasím	25	32,89 %
Nesouhlasím	38	50,00 %

Vzájemná spolupráce rodičů a učitelů může pomoci k lepšímu vztahu a otevřenějšímu jednání mezi nimi.

	Počet	Vyjádření v %
Souhlasím	49	64,47 %
Spíše souhlasím	22	28,95 %
Nevím	3	3,95 %
Spíše nesouhlasím	1	1,32 %
Nesouhlasím	1	1,32 %

PŘÍLOHA P II/5: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

9) Myslíte si, že spolupráce s rodiči na Vaší škole funguje?

	Počet	Vyjádření v %
Ano, velmi dobře	9	11,84 %
Spíše ano	44	57,89 %
Spíše nesouhlasím	17	22,36 %
Absolutně ne	6	7,89 %

10) Ve kterých oblastech daná spolupráce funguje?

Nejčastější odpovědi: Třídní schůzky, mimoškolní aktivity, telefonická komunikace, kontrola prospěchu, dozor při akcích, emailová komunikace, spolupráce funguje zejména v oblasti SRPŠ, speciální aktivity pro rodiče, komunikace s učitelem.

11) Ve kterých naopak vidíte velké nedostatky?

Nejčastější odpovědi: mimoškolní aktivity, nízká účast na třídních schůzkách, nezájem rodičů navštěvovat školu mimo třídní schůzky, neradi řeší rodinnou situaci, nízký zájem rodičů o studenty, dohled nad důsledností učení, adekvátní opatření v případě stížnosti učitele na žákovo chování, zájem o další rozvoj dětí, rodiče nechávají výchovu pouze na škole, upřednostňování soukromých rodinných aktivit před vzděláváním, negativní přístup rodičů ke školním trestům, nedůvěra rodičů v kantory, pravidelní sponzoři si občas diktují podmínky, pozdní reakce na problémy.

12) Na jaké škole učíte?

	Počet	Vyjádření v %
Střední odborná škola	52	68,42 %
Střední odborné učiliště	24	31,58 %